

Svar på Timo Juurikkalas och 27 andra ledamöters motion om att ordna hälsovård för papperslösa personer

VD/10941/00.02.00.03/2016
AT/HA/JK/RP/PP/HR/AR/NJ/AP

Timo Juurikkala och 27 andra ledamöter har lämnat in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Fullmäktigemotion om att ordna hälsovård för papperslösa personer*

Det uppskattas att det i Finland vistas sammanlagt omkring 2000-3000 papperslösa personer eller personer som befinner sig i en liknande situation. Största delen av de asylsökande som kom till Finland år 2015 beviljas inte uppehållstillstånd, och då de inte kan återvända till sina hemländer kommer antalet papperslösa människor sannolikt att öka i vårt land.

Papperslösa människor har i Finland endast rätt till akutvård. Vården sker på egen bekostnad utifrån faktiska kostnader och t.ex. ett jourbesök eller en förlossning kan leda till en räkning på tusentals euro. Således kan människor hamna i en situation där de inte får vård i rätt tid.

Rätten till hälsa har erkänts i flera av FN:s människorättskonventioner som Finland har anslutit sig till.** Enligt § 22 i Finlands grundlag ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Ordlandet av hälsovård för papperslösa personer bör ligga i linje med dessa skyldigheter samt med yrkesetiken hos hälsovårdspersonal. Nu är det inte så.

Enligt en utredning som publicerades av Institutet för hälsa och välfärd år 2014 bör rätten till hälsovårdstjänster hos personer utan identitetshandlingar tryggas i större utsträckning jämfört med idag. I utredningen presenteras tre alternativ till ordnande av hälsovårdstjänster för papperslösa: vård i samma utsträckning som för dem som har en hemkommun i Finland, vård i samma utsträckning som för asylsökande eller bara akut sjukvård för alla och minderåriga barn, gravida och nyblivna mödrar på samma sätt som för dem som har en hemkommun i Finland.

I september 2015 publicerade FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) en undersökning enligt vilken ordnande av vård i rätt tid för papperslösa personer ger en tydlig inbesparing i medel som används för hälsovård för dessa personer. Akut hälsovård som Finland redan nu förbundit sig till är dyr. God sjukvård för papperslösa förebygger problem och att sjukdomar förvärras och minskar behovet av och kostnaderna för hälsovård.

Vi undertecknade fullmäktigeledamöter föreslår att Vanda ordnar:

- akut sjukvård för papperslösa personer på samma sätt som för Vandabor, till samma klientpriser.
- alla hälsovårdstjänster för barn och ungdomar under 18 år, inkl. specialiserad sjukvård och
- vård för gravida på samma sätt som för Vandabor.

Utöver detta föreslår vi att vid planeringen och ordnandet av förebyggande tjänster planeras också nödvändiga förebyggande tjänster för papperslösa och säkerställer att det är lätt att hitta och uppsöka de ovan föreslagna tjänsterna.

*Med en papperslös person avses:

- en person som vistas i landet utan uppehållstillstånd och som inte kommit från en EU- eller EES-stat eller Schweiz, och som inte har ett försäkringsskydd för eventuell sjukdom eller sjukvård
- en person som kommit till Finland från ett annat land än en EU- eller EES-stat eller Schweiz och som har fått ett uppehållstillstånd på basis av en privat sjukförsäkring, men försäkringsskyddet har gått ut eller är inte täckande (t.ex. vissa studerande som har fått uppehållstillstånd för viss tid)
- EU-medborgare som inte har ett försäkringsskydd för eventuell sjukdom eller sjukvård (t.ex. vissa östeuropeiska befolkningsgrupper som inte har försäkringsskydd i sina hemländer).

**De viktigaste av dessa konventioner är konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976), konventionen om barnets rättigheter (FördrS 60/1991) och konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (FördrS 68/1986)."

Stadsfullmäktige 12.12.2016 § 22

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för social- och hälsovård konstaterar följande som sitt svar:

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (50 §) ska den offentliga hälso- och sjukvården ge brådskande vård till alla patienter som behöver det. Ifall personen inte har uppehållstillstånd och kommunalplats i Finland, måste kostnaderna för brådskande vård till fullt belopp betalas av personen själv. Staten ersätter inte kostnaderna om kommunen genom eget beslut bestämt att inte fakturera patienten för vårdens totala kostnader utan debiterar den papperslösa personen samma klientavgift som för en kommuninvånare.

Inom hälsovårdstjänsterna har orsaken till papperslöshet inte dokumenterats i patientdatasystemet, eftersom all annan än brådskande vård utgår från intyg över rätt till vård.

Vanda stads ledningsgrupp har 6.2.2017 beslutat att Vanda i likhet med Esbo och Helsingfors börjar erbjuda papperslösa barn under 18 år och papperslösa gravida kvinnor samma hälsovårdstjänster som kommuninvånarna får. Detta betyder också specialiserad sjukvård och munhälsovård. Ledningsgruppen för social- och hälsovårdens verksamhetsområde beslutade 7.2.2017 att ärendet bereds för beslut i social- och hälsovårdsnämnden 10.4.2017.

I fullmäktigemotionen 12.12.2016 föreslås att ordnandet av hälsovårdstjänsterna utvidgas till att omfatta gravida och barn under 18 år även i andra situationer än sådana som kräver brådskande vård. De föreslagna tjänsterna hör till den förebyggande hälsovården och berör främst mödra- och barnrådgivningen, samt skol- och studerandehälsovården.

Eftersom det är mer kostnadseffektivt att tidigt konstatera och behandla avvikelser än att vänta på att tillståndet utvecklas till brådskande, är det motiverat att erbjuda ovan nämnda tjänster till papperslösa gravida och barn under 18 år i enlighet med riktlinjerna för stadens ledningsgrupp. Även ur ett samhällsperspektiv är screening och vård av smittosamma sjukdomar samt vaccination nödvändiga åtgärder.

I och med att hälsovårdstjänster erbjuds uppstår det också behov av socialtjänster, särskilt inom barnskydds- och boendefrågor. I bifogade utredning (Bilaga 1) tas ingen ställning till hur och i vilken omfattning hälsovårdstjänsterna kombineras med socialtjänsterna, eftersom fullmäktigemotionen enbart gällde ordnande av hälsovård.

Kommunerna har möjlighet att erbjuda mer omfattande tjänster än vad lagstiftningen anger. Därmed ska hälso- och sjukvårdens verksamhetsbetingelser tas i beaktande. I hälso- och sjukvårdslagen 4 § anges hälso- och sjukvårdens verksamhetsbetingelser enligt följande: Kommunerna ska anvisa tillräckliga resurser för främjandet av hälsa och välfärd, som utgör grunden för statsandelen för den kommunala basservicen, och för hälso- och sjukvårdstjänster. Kommunen eller samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt ska förfoga över ett tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården för att kunna fullgöra uppgifterna inom hälso- och sjukvården. I och med att tjänsterna som tillhandahålls utökas i framtiden måste man bedöma läget efter behov och ta i beaktande att arbetskraftsbehovet eventuellt kommer att öka.

I utredningen ingår en kalkyl över de totala kostnader för överföringen av de i fullmäktigemotionen nämnda uppgifterna till staden. Det är fråga om en värdering, eftersom antalet papperslösa personer som anlitar tjänsterna inte kan förutses exakt. I praktiken kommer arrangemangen att gälla alla utlännningar som inte har något intyg som berättigar till vård. Utifrån erfarenheterna i Helsingfors kan man räkna med att kostnaderna kommer att gälla specialiserad sjukvård.

I det åtgärdsprogram som utarbetats av ministerarbetsgruppen för migration har myndigheterna fått till uppdrag att under ledning av polisen ge en lägesbild över hur många personer som befinner sig olagligt i landet, på regional och nationell nivå. Lägesbilden ger en fingervisning om hur man borde förbereda sig på ordnandet av de lagstadgade tjänsterna. Ministerarbetsgruppen följer social- och

hälsovårdsministeriets anvisningar "Rekommendationer till kommuner om rätten till brådskanie social- och hälsovård för personer som befinner sig olagligt i landet", och dessa har publicerats 31.1.2017 (Bilaga 2). Innehållet i rekommendationernas hälsovårdsdel har beaktats i denna utredning. http://stm.fi/documents/1271139/3899844/Kuntainfo_2-2017_verkkoon.pdf/2a98f528-8e34-42c9-91ca-070a3c0d5e40

Social- och hälsovårdsreformen kommer att överföra kommunernas social- och hälsovårdstjänster till en landskapsorganisation i början av 2019. Man bör noggrant överväga att skapa egna verksamhetsmodeller inom kommunerna och i mer omfattande grad överföra uppgifter som hört till statens ansvar till kommunerna nu i detta skede när det är knappt två år till reformen.

Stadsstyrelsen 6.3.2017 § 10

Förslag av tf. biträdande stadsdirektören för social- och hälsovårdsväsendet:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Timo Juurikkala och flera andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Tf. biträdande stadsdirektör korrigerade motionssvaret på så sätt att det i svarets tredje stycke nämnda social- och hälsovårdsnämndens datum 13.3.2017 ändras till datumet 10.4.2017.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 24.4.2017 § 4

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Behandling:

Ledamoten, social- och hälsovårdsnämndens ordförande Mari Niemi-Saari konstaterade att ärendet inte har behandlats i nämnden på det sätt som anges i svarets tredje stycke 10.4.2017. Biträdande stadsdirektör Salminen konstaterade att på grund av fullmäktiges ändrade sammanträdesordning kommer ärendet att behandlas i nämnden i ett senare skede.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

- Utredning till fullmäktigemotionen (12.12.2016) om att ordna hälsovård för papperslösa personer
- Social- och hälsovårdsministeriet: Rekommendationer till kommuner om rätten till brådskanie social- och hälsovård för personer som befinner sig olagligt i landet
- Timo Juurikkalas och 27 andra ledamöters undertecknade fullmäktigemotion

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Arja Hanna, jurist, tfn 09 8392 2506

Jarmo Kantonen, direktör för hälsovårdsservicen, tfn 09 8392 6195

Ritva Paavonheimo, specialsakkunnig, tfn 09 8392 4389

Pirjo Pennanen, överläkare, tfn 09 8392 3706

Hanna Romu, ekonomichef, tfn 09 8392 1038

Arja Ruponen, servicechef, tfn 09 08392 7774